

Motion till riksdagen 2022/23:2195

av **Ulrika Heie m.fl. (C)**

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 22 Kommunikationer enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

En väl fungerande transport och IT-infrastruktur är en förutsättning för att det ska gå att bo, leva och arbeta i hela landet. Att näringslivets godstransporter fungerar är likaledes viktigt för att möjliggöra företagsamhet och arbete i hela landet.

Teknikutveckling, effektivisering, digitalisering, regelförenklingar och en omställning till elektrifierade transporter och en ökad andel förnybara drivmedel bidrar till att fortsatt goda kommunikationer i hela landet kan ske utan att miljö och klimatpåverkan ökar.

Centerpartiet är pådrivande för att Sverige ska nå målet om en fossilberoende fordonsflotta och utsläppsminskningar på 70 procent till 2030 från våra inrikes transporter. I det arbetet har de statliga infrastrukturinvesteringarna en viktig roll att spela. Centerpartiet prioriterar att öka underhållet och utbyggnaden av järnvägen. Vi vill satsa på alternativa finansieringslösningar, göra satsningar på elektrifiering, förnybar energi, bibehållen reduktionsplikt och mer kollektivtrafik samt ytterligare investeringar i it- och bredbandsutbyggnad samt förbättrad mobiltäckning. Det är de fem

transportslagen tillsammans som skapar förutsättningar för transporteffektivitet och en smart omställning till klimatnytta.

Eftersom Centerpartiet värnar hela landets utveckling är det också av största vikt att de resurser som satsas på infrastruktur fördelas över hela landet.

Vi behöver förstärka möjligheterna att driva företag och bo utanför storstäderna. För det behövs en fossilberoende fordonsflotta och investeringar i bättre vägar och järnvägar, bättre kollektivtrafik i form av exempelvis buss, tåg och taxi i hela landet, utan att straffbeskatta de som har långa avstånd. Även bredbandsfunktionaliteten och tillgången till mobiltäckning är central.

Ökad mobilitet med minskad klimatpåverkan

Sveriges mål är att utsläppen från transportsektorn till år 2030 ska minska med 70 procent. Det är ett ambitiöst mål som innebär en enorm möjlighet att ta ledningen i den globala omställningen när smarta lösningar skapas av innovatörer med teknikskiften till det förnybara och ökad energi- och resurseffektivitet. Centerpartiet vill skärpa såväl den nationella politiken som EU-lagstiftningen på området.

Förbättrad framkomlighet för cyklister

Cykeln tar mindre plats än bilen och genererar inga utsläpp, samtidigt som cykling är bra för folkhälsan. Därför vill Centerpartiet öka framkomligheten med cykel genom att bygga fler lokala och regionala cykelbanor och så kallade cykelmotorvägar samt minska barriäreffekter från korsande spår och vägar. Det ska vara enkelt och tryggt att cykla såväl i stad som på landsbygden.

Ett jämställt transportsystem

Centerpartiet anser att vårt transportsystem ska vara likvärdigt i förhållande till kvinnors respektive mäns olika behov. Transporter är grundläggande för vår vardag och jämställda transporter handlar om att ge kvinnor och män lika förutsättningar till exempelvis arbetspendling, utbildningspendling och förskolehämtning. Centerpartiet vill även se en bättre jämlikhet inom transportpolitiken avseende funktionsnedsättningar.

Flyget är viktigt för tillgängligheten i vårt land

Sveriges stora avstånd – samt att vi ligger långt norrut – gör att vi är helt beroende av ett fungerande flyg och möjlighet för människor, näringslivet och myndigheter att lätt kunna ta sig till andra destinationer inom landet, och vidare ut i världen.

För Centerpartiet är det viktigt att också flyget blir en del av klimatomställningen. Det kräver insatser inom forskning och utveckling för att öka andelen förnybart bränsle. Centerpartiet vill också underlätta introduktionen av elflyg i Sverige. Miljö- och klimatpåverkan från flyget måste minska för att bidra till Sveriges nationella klimatmål och internationella åtaganden utan att riskera tillgänglighetsmålet. En snabb teknikutveckling sker just nu inom luftfarten, bland annat med fokus på el- och hybridflyg. Denna utveckling måste värnas och stödjas.

Effektivare planering av vägar och järnvägar är nödvändigt

Regelverket för strategisk och ekonomisk planering av vägar och järnvägar är komplext och svåröverskådligt, delvis på grund av att det tillkommit vid olika tider och tillämpats med olika syften. Detta gör det svårt att göra en realistisk planering som tar hänsyn till flera olika mål, som exempelvis fastslagna miljö- och klimatmål och krav på kostnadseffektivitet. Planeringen av vägar och järnvägar behöver bli effektivare och mer transparent.

Effektivare regelsystem för vägföreningar

En väl fungerande infrastruktur är en grundläggande förutsättning för en levande landsbygd. De samfällt enskilda vägarna är en viktig del i detta, och inte minst den förvaltning som sker genom samfällighetsföreningar och vägföreningar. Denna förvaltningsform är den till vägsträckan största i landet näst det rena skogsvägnätet. Mer än en miljon människor startar sin dag med en resa på en vägsamfällighet. Riksförbundet Enskilda Vägar (REV) har därför föreslagit regeringen att utreda förenklade och rättssäkra regler för ändring av inaktuella andelstal efter förebild från Finland. Centerpartiet driver också på för ökade underhållsresurser till denna typ av vägar.

Utveckla svensk sjöfart

Sverige har lång kust, stor hamnkapacitet med mer än 52 hamnar och utmärkta inre vattenvägar. Det gör att vi har goda möjligheter att utveckla sjöfarten ännu mer. Skandinavien och Sverige kan till viss del betraktas som en ö. Det gör sjöfartsnäringen av central betydelse för vårt välstånd och vår handel. Den är en relativt miljövänlig transportform, med en stor potential att ytterligare minska sin miljöpåverkan. Svensk sjöfartstradition är förknippad med hög sjösäkerhet. Genom en stark svenskflaggad

handelsflotta kan Sverige påverka utformningen av de internationella reglerna för sjöfarten.

Internationellt klimatarbete för flyg och sjöfart

Vi behöver finna system för att göra flyg, sjöfart och tåg mer miljövänligt. Flyget knyter ihop orter och länder och är en förutsättning för företagande och boende i hela landet. Flyget står för en mindre del av Sveriges utsläpp av växthusgaser och flygplanen blir allt mer energieffektiva. En liknande utveckling ser vi inom sjöfarten, med allt mer bränslesnåla fartyg och bättre bränslen. Vi anser att både flyget och sjöfarten ska bära sina miljökostnader och på så sätt stimuleras till energieffektivisering och framställning av förnybara bränslen. Det är av största vikt att nationella och internationella regelverk samverkar i denna omställning.

Nya stambanor i Sverige

Idag råder kapacitetsbrist på det svenska stambanesystemet och därför finns behov av nya stamlinjer som väl integrerar med befintlig infrastruktur. Trängseln omöjliggör att i någon större utsträckning lyfta över långväga godstransporter på järnväg. En väl utbyggd infrastruktur knyter ihop Sverige och skapar förutsättningar för fler jobb och företag i hela landet. Det leder också till att möjligheten att ta en anställning längre från bostaden ökar, vilket möjliggör för fler hållbara transporter, minskad klimatpåverkan och att nya jobb och bostäder kan växa fram. Snabbare tåg skapar dessutom möjlighet till enklare och effektivare pendling. Det handlar om modern och grön infrastruktur som knyter samman Sverige och som Centerpartiet därför har en positiv inställning till.

Ett samlat grepp för posten inom ramen för Postfinansieringsutredningen

Sedan hösten år 2020 har det skett en rad förändringar i det svenska postväsendet. Ett exempel är att Postnord inledde varannandagsutdelning i Skåne hösten år 2020 och kommer att rulla ut denna distributionsmodell över hela landet de kommande åren. Centerpartiet vill se en samlad hantering av hur posten och PostNord ska utvecklas framöver. Nu har regeringen tillsatt en utredning, Postfinansieringsutredningen (Dir. 2020:101), som ska jobba fram till våren 2023. Centerpartiet anser denna utredning bör få arbeta i lugn och ro, i syfte att undvika att privatpersoner och företagare oroas över om deras brev och paket kommer fram i tid när verksamheten reformeras på flera fronter.

Se över regler och lagar för A-traktorer

Den 15 juli år 2020 förenklades de tekniska kraven vid ombyggnation av en bil till A-traktor. Förändringen genomfördes för att det skulle vara möjligt att också bygga om automatväxlade bilar till A-traktorer. Efter förändringen har antalet A-traktorer ökat kraftigt. Enligt vägtrafikregistret har cirka 7 800 A-traktorer registreringsbesiktats efter den 15 juli 2020 och totalt finns i dag mer än 36 000 A-traktorer i landet. Tyvärr är regelefterlevnaden på sina håll bristfällig. Detta kommer sig sannolikt av att regelverken är krångliga och att hastighetsgränsen på 30 km/h upplevs som obegriplig, när en EU Mopedbil får gå i 45 km/h. Att se över, förenkla och anpassa regelverket för fordon för ungdomar och göra regelverken för A-traktor och EU Moped mer enhetliga är angeläget.

Inför en enklare förvaltning för enskilda vägar

Av det svenska vägnätet består 43 000 mil av enskilda vägar, medan endast ca 10 000 mil är statliga och 4 100 mil kommunala. Ansvariga för de enskilda vägarna är väghållarna, exempelvis enskilda markägare, vägföreningar eller samfällighetsföreningar. Av dessa får 7 700 mil statsbidrag som ska bidra till att vägarna är allmänt tillgängliga, tillgodoser behoven och håller hög transportkvalitet. Riksdagen beslutade den 7 maj 2019 att tillkännage regeringen att snarast utreda frågan om en enklare förvaltning för landets samfälligheter. Beslutet – följt av en regelförenkling – kan innebära att landets tusentals samfälligheter, vägsamfälligheter med flera, själva ges mandat att besluta om förändrade andelstal med mera.

Bredband skapar förutsättningar för tillväxt och trygghet

Globalisering och digitalisering för människor närmare varandra och den digitala infrastrukturen är nödvändig för att det ska gå att arbeta och bo i hela landet. För Centerpartiet är IT ”det femte transportslaget”, som vid sidan av väg, järnväg, sjöfart och flyg möjliggör liv, arbete och boende i hela landet. Tack vare teknikutvecklingen ökar användningsområden för telefoner och surfplattor. Ökad täckning och allt högre överföringshastighet efterfrågas för att möjliggöra att de internetbaserade tjänsterna ska kunna användas överallt. Framförallt i glesbefolkade områden kan trådlös infrastruktur bli ett mer ekonomiskt sätt att nå ut till alla bostäder och verksamhetsställen i avvaktan på att fast fiber byggs ut. En väl utbyggd infrastruktur för mobiltelefoni- och bredbandstjänster är en förutsättning för fortsatta möjligheter för människor att bo kvar,

driva företag, delta i undervisning, utöva kultur och sociala kontakter också på landsbygden.

Öppen data

Det offentliga data ska som utgångspunkt vara öppen. Samtliga myndigheter ska arbeta konsekvent med publicering av öppna data. Så skapar vi fler jobb och en samhällsvinst i miljardklassen enligt flera rapporter och erfarenheter från andra länder. Myndigheten för digital förvaltnings (DIGG) bör ges i uppdrag att förbereda statliga myndigheter för publicering av öppen data inför genomförandet av öppna data-lagen.

Liksom offentliga data bör ha öppenhet som grund, bör även den kod som betalas av det offentliga bli öppen källkod. Så kan vi minska risken för beroende av andra länder och minska kostnaden för utveckling när myndigheter kan använda samma kod. DIGG och Arbetsförmedlingens rekommendationer på området bör följas av fler myndigheter.

Inkludera laddningsstolpar längs kusten för elbåtar i trafikverkets uppdrag

För att nå fossilfrihet år 2045 behöver vi ställa om samtliga våra aktiviteter till hållbara alternativ. Detta inkluderar omställningen av våra fritidsbåtar, vars utsläpp nyligen kartlagts av transportstyrelsen. Under 2020 beslutade regeringen om en förordning som ger Trafikverket i uppdrag att utdela statligt stöd för utbyggnad av publika laddstationer för snabbladdning av elfordon i anslutning till större vägar. Centerpartiet vill nu bredda detta uppdrag för att inkludera utbetalning av statligt stöd för laddningsstolpar längs kuststräckor, för att påskynda omställningen från motorbåtar till elbåtar. De miljö kvalitetsmål som skulle påverkas positivt med denna satsning är Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Bara naturlig försurning, Frisk luft och Begränsad klimatpåverkan.

Mobiltäckning på tåg behöver bli bättre.

Idag har bara 50–60% av de trafikerade järnvägssträckorna god mobiluppkoppling, enligt Post- och Telestyrelsen (PTS). Resenärer får därmed svårt att utnyttja restiden till jobb eller nöjen. Resultatet blir att många väljer bort tågen till förmån för flyg eller bil. Centerpartiet vill se flera åtgärder för ökad mobiltäckning i hela landet, för klimatet, jobbens och hela Sveriges bästa. Idag finns redan ett mobiltelesystem på plats längst järnvägen, som används för att lokförarna ska kunna kommunicera med trafikledningen. Centerpartiet föreslår att Trafikverket låter mobiloperatörerna använda den digitala

infrastruktur som redan finns på plats. På så sätt skulle mobiltäckningen kunna förstärkas kraftigt. Infrastrukturen finns redan på plats, men regeringen behöver ge Trafikverket i uppdrag att tillsammans med mobiloperatörerna öppna upp systemen.

Centerpartiet vill att det ska bli mer attraktivt att ta tåget. Alla ska kunna vara en del av klimatomställningen genom smarta val i vardagen. Bättre mobiltäckning på tågen är också en fråga om att kunna bo, leva och driva företag i hela landet.

3 kronor lägre pris vid pump

Det är anmärkningsvärt hur tre av fyra partier i regeringsunderlaget inför valet lovade 5, 9 respektive 10 kronor lägre pris vid pump, för att i budgetpropositionen föreslå en sänkning av skatten med 80 öre. Jämfört med nivån hösten 2022 innebär denna sänkning cirka 40 öre lägre pris vid pump, bland annat eftersom regeringen väljer att behålla den så kallade överindexeringen av bränsleskatterna.

Centerpartiet anser att det är prioriterat att till del kompensera vissa hushåll för de ökade kostnaderna för drivmedel. Kostnadsökningarna är delvis en effekt av Rysslands krig mot Ukraina. Kostnaderna för kriget, inklusive de självpåtagna och rimliga kostnader som Sverige, EU och stora delar av världen tagit på sig till följd av sanktioner mot Ryssland, måste fördelas rättvist. En rättvis fördelning av kostnaderna skapar också möjlighet för ett uthålligt och brett stöd för Ukraina.

För Centerpartiet är det naturligt att det primärt är hushåll som bor på landsbygden och som är beroende av bilen, i bemärkelse att de saknar rimliga alternativ, som i första hand bör kompenseras. Det är därför olyckligt att regeringen väljer att föreslå en bred sänkning av skatten på bensin och diesel för alla, inklusive boende i våra storstäder.

I kombination med regeringens förslag om att avskaffa klimatbonusen för bilar med låga utsläpp och öka den fossila inblandningen i reguljär bensin och diesel innebär också regeringens förslag till skattesänkning att det är rimligt att tro att utsläppen från den svenska transportsektorn kommer att öka. Det är också anmärkningsvärt att regeringen föreslår att klimatbonusen avskaffas, men väljer att behålla de förhöjda fordonsskattenivåer som motiverats av att de ska finansiera samma bonus.

Centerpartiet föreslår i stället ett mycket mer kraftfullt, men fokuserat, stöd för att möta de höga pumppriserna. Vi vill ge bilägare på landsbygden en nedsättning motsvarande tre kronor, för en körsträcka upp till 2 000 mil. För en person som nyttjar denna nedsättning maximalt innebär detta 3 600 kronor per år i lägre kostnader. För en person som kör 2 000 mil om året, och har en bil som förbrukar 0,6 liter diesel per mil,

innebär regeringens förslag en minskad kostnad för bränsle om 1 200 kronor.

Centerpartiets förslag är alltså tre gånger kraftigare för denna person.

Centerpartiets överväganden

Tabell 1. Anslagsförslag 2023 för utgiftsområde 22 Kommunikationer

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur	34 468 391	-1 000 000
1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	30 950 890	200 000
1:3 Trafikverket	1 455 481	-3 863
1:4 Ersättning för sjöräddning och fritidsbåtsändamål	533 308	-300 000
1:5 Ersättning för viss kanal- och slussinfrastruktur	62 284	±0
1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser	151 013	±0
1:7 Trafikavtal	1 098 000	±0
1:8 Viss internationell verksamhet	30 557	±0
1:9 Statens väg- och transportforskningsinstitut	83 179	-343
1:10 Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	550 000	±0
1:11 Trängselskatt i Stockholm	1 648 987	±0
1:12 Transportstyrelsen	2 407 440	-21 953
1:13 Trafikanalys	70 527	-245
1:14 Trängselskatt i Göteborg	920 705	±0
1:15 Sjöfartsstöd	1 600 000	±0
1:16 Internationell tågtrafik	95 000	±0
1:17 Infrastruktur för flygtrafiktjänst	351 000	±0
1:18 Lån till körkort	151 466	±0
1:19 Obemannad luftfart	30 000	±0
2:1 Post- och telestyrelsen	119 862	-24 205
2:2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	131 278	±0
2:3 Grundläggande betaltjänster	25 037	±0
2:4 Informationsteknik och telekommunikation	90 844	±0
2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	1 549 014	200 000
2:6 Myndigheten för digital förvaltning	162 410	-614
2:7 Digital förvaltning	215 744	±0
99:1 Nedsättning av bränslepriser på landsbygden	±0	6 300 000
Summa	78 952 417	5 348 777

För att finansiera förslag för ökat underhåll av vägar på landsbygden och en ökad utbyggnad av bredband i hela landet föreslås anslag 1:1 minska med 1 000 miljoner kronor år 2023.

För att permanent förstärka vägunderhållet, inte minst av vägar på landsbygden, föreslår Centerpartiet att anslag 1:2 förstärks med 200 miljoner kronor år 2023. Av

samma anledning beräknas anslaget öka med 200 miljoner kronor per år från och med år 2024.

För att finansiera andra prioriterade reformer föreslås anslag 1:4 minska med 300 miljoner kronor. Av samma anledning beräknas anslaget minska med 300 miljoner kronor år 2024.

Centerpartiet avvisar regeringens förslag om att avveckla klimatbonusen, varför anslag 1:12 föreslås minska med 15 miljoner kronor år 2023.

Anslag 2:1 föreslås minska med 24 miljoner kronor år 2023 till följd av att regeringens föreslagna förstärkning på motsvarande belopp avvisas. Av samma anledning beräknas anslaget minska med 24 miljoner kronor per år 2024–2025.

Ökad tillgång till snabbt bredband och bättre mobiltäckning är avgörande för att det ska gå att bo, arbeta och driva företag på landsbygden. För att ytterligare förbättra denna typ av infrastruktur föreslås anslag 2:5 öka med 200 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 200 miljoner kronor per år från och med år 2024.

För att finansiera Centerpartiets förslag om att sänka skatten vid pump med tre kronor föreslås att ett nytt anslag, 99:1 Nedsättning av bränslepriser på landsbygden, skapas. Anslaget bör få användas för att finansiera ett stödsystem där bilägare på landsbygden ges en rabatt på drivmedel. Vidare föreslås att anslaget tilldelas 6 300 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget uppgå till 6 300 miljoner kronor per år 2024–2025.

Därutöver föreslår Centerpartiet en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket påverkar de anslag som räknas upp med denna. Anslag 1:1 och 1:2 undantas dock från detta förslag.

Ulrika Heie (C)

Anders Ådahl (C)

Daniel Bäckström (C)